

Vereniging Oud Ede

Jaarverslag 2020 van de Vereniging Oud Ede

Algemeen

Nederland werd getroffen door de wereldwijde pandemie covid-19. De overheid verbood vanaf half maart 2020 publieksactiviteiten met meer dan 30 bezoekers.

Bestuursvergaderingen mochten nog wel, met een onderlinge afstand van 1.50 meter om daarmee overdracht van het virus tegen te gaan. Later was ook dat niet meer mogelijk en werden vergaderingen digitaal georganiseerd.

Gelukkig kon ons blad De Zandloper gewoon viermaal verschijnen. De werkgroep bibliotheek moest echter haar werk nagenoeg staken. Wel lukte het de werkgroep nog de collectie verder te ordenen en de dubbele boeken te inventariseren.

De enige lezing in 2020 was die op 12 februari: Kees van Grootheest voerde ons langs de geschiedenis van het bijzondere gebied Kraats en Binnenveld.

Voor zover mogelijk werkte de werkgroep VOE-100 jaar verder aan haar documentaire over 100 jaar vereniging en de ontwikkeling van Ede.

Eind 2020 publiceerde de gemeente het boek: "Verhaal van Ede", geschreven door Peter van Beek, tot september 2018 gemeentearchivaris. In overleg met Peter mocht de Vereniging haar leden dit prachtige boek aanbieden voor de inkoopprijs, en omdat er geen bijeenkomsten mogelijk waren zag het bestuur financiële ruimte om het boek met een extra bijdrage van de Vereniging aan de leden beschikbaar te stellen voor € 15,-. Ruim 260 leden maakten van dit aanbod gebruik en konden het boek in Cultura corona-veilig afhalen.

Van de Vereniging

- **De Algemene Ledenvergadering 2020:** Deze mocht niet in een vergaderzaal worden gehouden. Het bestuur besloot de ALV in eerste instantie uit te stellen en vervolgens om gebruik te maken van een noodwet die het mogelijk maakte de ALV schriftelijk/digitaal te houden. Op 19 augustus, i.p.v. half april, heeft de ALV op die manier de jaarstukken van de Vereniging goedgekeurd.
- **Ledental:** De Vereniging kende op 1 januari 2021 637 gewone en 40 bijzondere leden.
- **De Website:** 2020 is benut voor een modernisering van onze website. Er is gekozen voor een eenvoudiger te hanteren techniek. Met steun van websitebouwer Marco Houtgraaf en onder coördinatie van VOE-penningmeester Wim Bruijnes is de website vernieuwd. In januari 2021 ging de site "online". Met de nieuwe site is een aantal lang gekoesterde wensen van het bestuur in vervulling gegaan, zoals: De Zandloper is nu geheel doorzoekbaar, onze bibliotheekboeken staan er v.w.b. titel/auteur op en de collectie is met één klik op te roepen. Deze nieuwe website wordt ook goed weergegeven op smartphones en tablets. Wim Bruijnes is de nieuwe webbeheerder.
- **Facebook:** De website kent een aparte facebook-knop waarmee je op onze groepspagina komt. Het afgelopen jaar is het aantal leden van de facebook-site flink toegenomen. Paul van 't Hart blijft deze pagina beheren.

- **De statuten:** Bij onze beroepsprocedure tegen de kap van een linde bleek dat onze statuten niet meer bij de tijd zijn. De statuten dienen nadrukkelijk te bepalen dat de Vereniging als doel heeft te “waken over het cultureel erfgoed en al die zaken, die van historische, stedenbouwkundige, architectonische en/of landschappelijke betekenis zijn”. Deze bepaling kent onze statuten nu niet en daardoor werd de Vereniging niet erkend als belanghebbende. Hierover sprekend met notaris Tabe-Jan Schutte bleek dat de statuten ook niet meer bij de tijd zijn v.w.b. het digitale tijdperk, ofwel de elektronische post. De statutenwijziging was in opzet klaar om in de ALV van 2020 te worden vastgesteld. Omdat die ALV niet “in vergadering bijeen” mocht worden gehouden, is besloten om de statutenwijziging te behandelen in een “gewone” ALV, zodra dat weer mogelijk is.
- **Cultura Erfgoed:** In december 2018 geopend en onze bibliotheek is er gevestigd. De voorzitter van de Vereniging is onafhankelijk voorzitter van de stuurgroep Cultura Erfgoed en maakt deel uit van het Museum Overleg Ede. Cultura Erfgoed is financieel mogelijk door de kernpartners Gemeente (Archief en Archeologie), Cultura en het Historisch Museum Ede. Cultura Erfgoed is een kenniscentrum en heeft een beperkte expositieruimte. 2020, het jaar waarin 75 jaar bevrijding werd herdacht, kreeg gestalte in een project onder leiding van het Platform Militaire Historie Ede, waarbij alle musea in Ede een eigen expositie organiseerden, begeleid door een Historisch Cahier “Ede Bevrijd”. Begin maart was alles klaar en vervolgens ,...helaas
- **Projectgroep 100-jarig bestaan** (in 2024) ging zo goed mogelijk verder met het vastleggen van herinneringen van oude Edenaren.

Bijzondere activiteiten

- De Vereniging nam deel in de klankbordgroep Opstellen Omgevingsplan De Zuid-Ginkel. Helaas moest dit ook grotendeels met digitale vergaderingen.
- Waterpompen in het Centrum van Ede: Het Maandereind kreeg een volledige herinrichting. Onderdeel hiervan wordt het plaatsen van een historisch verantwoord vormgegeven pomp. De voorbereidingen zijn klaar, de werkelijke plaatsing wordt 2021.
- De Vereniging tekende in 2019 bezwaar aan tegen de kapvergunning voor een ca. 50 jaar oude lindeboom bij het gemeentelijk monument de Zonneberg. Uiteindelijk werd ingestemd met kap gekoppeld aan herplanting van een jonge beuk.
- Met het Gemeentearchief zijn gesprekken gevoerd over het beheer van ons historisch archief (documentatie, kaarten, kranten, speciale boeken). Er komen nieuwe overeenkomsten die in 2021 worden afgesloten. Een punt van nader beraad vormt nog het digitaliseren van onze jaargangen van de Edesche Courant. Het Gemeente Archief toont al een flink aantal scans maar voelt zich nog niet vrij om alle jaargangen online beschikbaar te stellen. Met het GA gaan wij proberen om de nog niet gedigitaliseerde kranten bij het landelijke digitaliseringsproject Metamorfoze aan te melden. Wij blijven ernaar streven dat de Edesche Couranten via Delpher geraadpleegd kunnen worden.

Van het bestuur

Het bestuur kwam in elf bestuursvergaderingen bijeen en daarnaast twee keer in een gezamenlijke bestuursvergadering met het Historisch Museum Ede. In oktober stemde het bestuur in met de voordracht van Henk Beukhof als opvolger van Jaap Floor; voorzitter van het HME.

Naast de al genoemde onderwerpen kwamen onder meer de volgende zaken ter tafel:

- De Open Monumenten Dag met de Vereniging als medeorganisator.
- De Vereniging verwierf bij kunsthandel Simonis & Buunk een portret door Maria Wandscheer van Henriette Thueré.
- De Vereniging ontving in dank een aanzienlijk aantal waardevolle objecten. (zie bijlage). Wij zijn daar blij mee en laten ons ook in 2021 graag verrassen.

Werkgroep Geschiedenis.

De werkgroep kwam vanwege corona niet bijeen.

De werkgroep bestond naast Marjo van den Berg namens het gemeentearchief per ultimo verder nog uit: Joyce van den Berg, Kees van Lohuizen, Janny Bloembergen en Martin Hijink. Deze laatste heeft aangegeven eind 2020 te stoppen. Simon van de Pol bleef voorzitter/secretaris a.i., Patty Gonggrijp vertegenwoordigde het bestuur van de Vereniging. De werkgroep inspireert elkaar in en tot het doen van onderzoek naar onderdelen uit de Edese geschiedenis, en is op zoek naar nieuwe leden.

Werkgroep Bibliotheek:

De werkgroep bestaat uit Corry Davans, Dick Kranen en Frans Toonen. Zonder corona is zij wekelijks aanwezig op donderdagmiddag van 13:30 uur tot 16:30 uur in Cultura Erfgoed. De werkgroep beheert de bibliotheekcollectie in Cultura Erfgoed van de Vereniging Oud Ede. Er zijn in dit verslagjaar 8 publicaties toegevoegd aan de collectie. In 2020 is het nog gelukt om het "ontzamelen" van boeken die niet in de collectie thuishoren af te ronden. Deze kunnen, samen met andere overtollige boeken (veelal afkomstig uit schenkingen) worden verkocht.

De oudere boeken (tot 1946) bevinden zich nog in het Gemeentearchief en zijn op verzoek in te zien.

Uitlening vindt niet plaats, tenzij met goedkeuring van het bestuur (wanneer de publicatie wordt gescand of onderwerp is van een studie).

Op de site van het gemeentearchief was onze bibliotheek te doorzoeken op titel en schrijver. Vanaf januari 2021 staan deze op de eigen website van de Vereniging.

Ook de documentatie van de Vereniging is in het gemeentearchief in te zien. Enkele vrijwilligers zijn gestart met het digitaliseren van de ongeveer 10.000 artikelen die onze documentatie bevat. Een overzicht van alle documenten is terug te vinden op onze website en de gedigitaliseerde stukken kunnen worden aangevraagd.

De Zandloper

De vier nummers van jaargang 48 (2020) van De Zandloper telden in totaal 128 tekstpagina's met - naast vaste rubrieken als Verenigingsnieuws - artikelen en artikeltjes over de geschiedenis van de gemeente Ede, van eeuwen geleden tot het recente verleden. Met ingang van 2020 stapte De Zandloper over naar een andere drukker. Dit leverde aanvankelijk wat probleempjes op, maar die lijken nu opgelost.

De redactie streeft ernaar elk nummer zo gevarieerd, verrassend en lezenswaardig mogelijk te maken. Enkele opvallende artikelen uit jaargang 48 waren:

- Delfstoffen in de Veluwe;
- Evacués in Ede tijdens WO II;
- De dominee en de SD'er;
- De Hotel- en Pensionsgids 1926;
- Een ongewilde doodslag in 1713;
- De holtpraak van de maalschap Edese Bos;
- Bandenfabriek Hopax.

Carel E.H.J. Verhoef, auteur van "*Ede 1850-1900. Een Veluws dorp op de drempel van de moderne tijd*", ontleende aan zijn boek een aantal gesproken columns voor Radio Ede FM; voor De Zandloper bewerkte hij ze tot een serie artikelen: *Een halve Eeuw Ede*, gestart in het eerste nummer van 2020.

Voor de vaste rubriek "Pak maar een doos!" liet redactielid Gerard van Bruggen zich in het Gemeentearchief een willekeurige archiefdoos aanreiken en schreef – vanuit het standpunt dat iedere doos een verhaal bevat – daarover een artikel; in 2020 over: Landgoed Kernhem; Binnenlandse Strijdkrachten 1945; De CHU in Ede.

Helaas besloot Gerard na nummer 2020-3 zijn redacteurschap neer te leggen om zich, na vele jaren Verenigings- en Zandloper-activiteiten, aan andere bezigheden te kunnen wijden. Voor De Zandloper een gevoelig verlies!

De redactie bestond uit Joyce van den Berg, Frans van Oort, Gerard van Bruggen (t/m nummer 2020-3) en Hans Post (eind- en opmaakredacteur). Contactpersoon tussen het bestuur van de Vereniging en de redactie was Simon van de Pol.

De redactie van De Zandloper vergaderde in 2020 drie keer. Als gevolg van de coronacrisis moest het overleg over nummer 2020-4 plaatsvinden via e-mail.

Werkgroep Monumenten.

Door covid-19 is de werkgroep dit jaar niet bijeengekomen, overleg vond telefonisch en via mail plaats. Hanneke Kruidhof heeft de werkgroep versterkt en naast haar bestaat de werkgroep uit: Th. Boessenkool, A. de Leeuw, W.A. van Ginkel, W.J. Bruijnes (vertegenwoordiger bestuur)..

Open Monumenten Dag (OMD) op 12 september 2020: In de gemeente wordt de OMD georganiseerd door het comité OMD. De Vereniging werd hierin vertegenwoordigd door Wim Bruijnes en het HME door Gerry den Boggende.

Ondanks covid-19 is er toch een aangepaste OMD georganiseerd rond het thema "Leermonumenten". Gelukkig kon één gebouw, de Oude Kerk, opengesteld worden. Daarnaast zij twee buitenactiviteiten georganiseerd, te weten: een "Historische Wandeling over de Edese Hei" en het "Doesburgermolen-oogstfeest".

In totaal waren er, afgerond, 535 bezoekers: Oude Kerk 125, Historische wandeling 60, Doesburgermolen-oogstfeest 350. De gemeente stelde een budget van € 350 beschikbaar als tegemoetkoming in de te maken kosten.

De OMD in Ede kwam tot stand met medewerking van Historisch Museum Ede, Stichting Doesburgereng, de Oude Kerk en vrijwilligers van VOE en HME.

De werkgroep is verder betrokken geweest c.q. nog steeds betrokken bij;

- De locatie en vormgeving van waterpompen in het Centrum van Ede.
- De uitwerking van een aantal projecten binnen het “Gebiedsplan de Ginkel”
- Onderzoek van de historie van een gevonden put aan de Ariënsweg.
- Vragen rond verbouwing Oude Politiebureau.
- De mogelijke aantasting van een karakteristiek pand door de bouw van een nieuwe woning op hetzelfde perceel aan de Oude Arnhemseweg.
- Levend Landschap, m.n. het behoud en promoten van historische wegen.
- Een verzoek aan de gemeente Ede, samen met Heemschut Gelderland, om een bestuursrechtelijke maatregel om verder verval te voorkomen van rijksmonument boerderij Pothoven.
- Het verzet van de bewonerscommissie tegen plannen om het binnen terrein van het Gemeentelijk monument Tuindorp Ede te bebouwen.

-O-O-O-

Bijlage: Schenkingen in 2020

- Bronzen beeldje, gemaakt door Joop Haffmans in 1994. Schenker: H. van Dijk-Enschede
- Notities over de opvang van evacués in Bakkerij Tollenaar (1944). Schenker mw. E. van der Meulen
- Drie notulenboeken van de Sport- en Ontspanningsvereniging P.T.T. (periode 1951-1973).
- Rijwielbelastingplaatje 1935-1936 in leren hoesje. Schenker.: M. Janssen-Ede
- Dvd's van de ENKA. Schenker: W. Bruijnes-Ede.
- Foto's en documentatie ENKA. Schenker: Herman Takken-Amersfoort
- Toverlantaarnplaatje, schilderij en stempel van Pereboom, Stationsweg. Schenker: Huub van Dijk-Enschede.
- Schilderij "Bij Otterlo" van Wim Mulder en een viertandige mestvork (riek) van honderd jaar oud. Schenker: C.E.H.J. Verhoef-Ede.
- Lepeltje t.g.v. 15-jarig bestaan van de NCRV. Schenker: familie Pereboom.
- DVD Herinneringen voor de toekomst. De komst en inburgering van de Indische en Molukse gemeenschap in de gemeente Ede. Schenker: Patty Gonggrijp-Ede.
- Album van het afscheid van de heer D. de Jong van Machinefabriek Dessin- en Graveerindustrie Bruijn de Jong NV. Schenker: D.P. de Jong-Alphen a/d Rijn (zoon).
- Doopjurk met onderjurk van familie van de Craats, 150 jaar oud met antiek dekentje.
- Doosje met broche en onderscheiding Rode kruis. Foto's van familie Van Wolfswinkel. Boeken: de Geschiedenis van Ede deel I, II en III. Schenker: Carin van de Craats-Rijswijk.
- 4 puzzeltjes van de NOBO. Schenker: mevrouw A. Van der Valk.
- Foto familie Van Voorst en diverse (grond)belasting papieren. Schenker: Harold van Voorst.
- Foto en documentatieverzameling m.b.t. Hopax van de heer J.G. Slieker. Schenker: de heer J. Slieker Dordrecht.
- Vijf foto's van storm waarbij in aanbouw zijnde huizen ingestort zijn aan de De Gaullesingel 1992. Schenker: J. van Beek-Ede.
- Schilderij van J.H. Brolsma. Schenker: mevrouw W. Baars-Ede.
- Verschillende werken van Wim Mulder waaronder een aquarel van Jachtslot Sint Hubertus; familieboekje en oude familiefoto's; (oude) foto's van Ede, belijdenisbord uit 1960, tekeningen van Jacques Planta en diverse oude boekjes over de Hoge Veluwe. Schenker: de heer A. Melissen Ede.
- Zelfportret van J.H. Brolsma. Schenker: Nederlands Openluchtmuseum.